

Підсумовуючи зв'язки КМА з Гетьманщиною, можна побачити, що роки розвитку й найкращої діяльності були за часів Хмельницького і Мазепи - роки розквіту Гетьманщини. Без опіки, матеріального забезпечення і охорони гетьманів Академія не могла б встояти. Зате Академія довгі роки виховувала кадри гетьманського уряду та інтелігенції і давала вищу освіту синам козацької верхівки.

Окара А.М., аспірант

(Москва, Ін-т держави та права АН Росії)

ПАЇСІЙ ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ ТА ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА – ВИХОВАНЦІ КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ

Почесне місце у розвитку вітчизняної філософської думки та духовного життя у XVIII ст. належить двом видатним вихованцям Києво-Могилянської академії (КМА) - Паїсію Величковському та Григорію Сковороді. Народилися вони обидва у 1722 р. на Полтавській землі /Сковорода - в Чорнухах, Величковський - у Полтаві/, обидва померли у 1794 р. У КМА одночасно навчалися протягом 1738–1739 навч. р.

Величковському не подобалась духовна атмосфера Академії. Як свідчать сучасні українські історико-філософські дослідження, у КМА панував арістотелізм, філософський раціоналізм і так звана "друга схоластика" у богослов'ї. Паїсій Величковський вважав, що надмірна увага надається вивченню античних авторів і дуже мало - вивченню святоотчеського богослов'я. Тому, не закінчивши курсу, він йде з Києва і подальше його життя пов'язане переважно з Молдавією та Афоном. Там ним була заснована чернецька перекладацька школа, де перекладалися богословські твори святих отців Східної церкви. Величковський все життя шкодував, що не закінчив КМА і не вивчив досконало грецької мови. З ім'ям св.Паїсія пов'язується новий злет православної духовності, відновлення святоотчеського богослов'я та молитовної практики ісіхазму. Цей духовний напрям мав великий вплив на вітчизняну інтелігенцію, на філософську та суспільну думку /І.Киреєвський, О.Хомяков, М.Гоголь, П.Юркевич, Ф.Достоевський, К.Леонтьєв/. В цілому можна вважати, що моральне обличчя Величковського склалося під впливом ісіхатського вчення як заперечення характерної для КМА духовності, типу богослов'я та барочного світосприйняття.

Григорій Сковорода повністю закінчив курс КМА і сам деякий час викладав у різних навчальних закладах. На відміну від П.Величковського Сковорода засвоїв барочну культуру з характерною для неї сумішшю античних авторів, східнохристиянської патристики, католицьких і протестантських теологів та європейських мислителів XVII-XVIII ст. Але його власна філософія наближається до християнського неоплатонізму. Для нього є характерним потяг до східнохристиянської та середньовічної німецької містики, езотеричних вчень. Духовний шлях Сковороди проліг поза Церквою, деякі його неоплатонічні положення можна схарактеризувати як “барочне сприйняття ісіхазму”. Сковорода вважається першим справжнім українським та російським філософом, і хоча у нього немає прямих послідовників, окремі його ідеї вплинули на російських сектантів, Л.Толстого та т. зв. “космістів”.

У постатях та вченнях Сковороди й Величковського втілилися різні шляхи розвитку філософії /позацерковний та церковний/. Їм також належить видатне місце у процесі зміни загальних парадигм суспільної думки та у подоланні раціоналізму й аристотелізму як домінуючих явищ в українській культурі.

Ігнатів В.К., к.ф.н.

(Мінськ, Ін-т філософії НАН Білорусії)

ДУХОВНО-ФІЛОСОФСЬКА СПАДЩИНА КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ В ТВОРЧОСТІ СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ МИСЛИТЕЛІВ ЕПОХИ БАРОКО

Кінець другого тисячоліття християнської ери викликав до життя новий “пасіонарний” злет слов'янської православної ідеї. Сьогодні вітчизняна гуманітарна думка, спонукана пошуком відповіді на виклик епохи, пильно вдивляється у світоглядні обличчя минулого. Культурно-історичний пафос XVII століття, сповнений глибинних потрясінь європейської світобудови, як ніколи близький духовній ситуації сучасності.

В умах видатних мислителів Беларусі й України слов'янська ідея в цю споху набула обличчя Храму Вченості - Києво-Могилянської академії. В основу оновленої східнохристиянської духовності Петро Могила та його сподвижники поклали ідею діалогу двох гілок єдиного християнського дерева Європи, плюралістичної “поліфонії” православного і католицького світів, творіння загальноєвропейського духовного універсуму. Головний шлях втілення